

FEHÉROROSZ KÖZTÁRSASÁG

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Fehérorosz Köztársaság
Államforma	köztársaság
Főváros	Minszk (1,8 millió fő)
Terület	207 600 km ²
Népesség	9,7 millió fő (2009)
Nemzetiségi megoszlás	belorusz (80%), orosz (11,4 %), lengyel (4%), ukrán (3%), egyéb (1,6%)
Vallási megoszlás	keleti ortodox (80%), egyéb (római katolikus, protestáns, zsidó, muzulmán (20%))
Hivatalos nyelv	belorusz, orosz
Klíma	átmeneti a kontinentális és az óceániai között
Államfő	Lukasenko Alekszander Grigorjevics
Miniszterelnök	Szidorszkij Szergej Szergejevics
Hivatalos pénznem	belorusz rubel (BYR)
Jelentősebb városok	Breszt, Gomel, Grodno, Mogiljev, Vityebszk

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

A Fehérorosz Köztársaság főbb gazdasági mutatói 2007-09

		2007	2008	2009
A GDP értéke folyóáron	Mrd USD	45,3	60,3	49
A GDP növekedése változatlan áron	%	8,6	10,0	0,2
Egy főre jutó GDP folyó áron	USD/fő	4 500	6 200	5066
Infláció	%	8,4	14,8	10,1
Munkanélküliségi ráta	%	1,0	0,8	0,9
Folyó fizetési mérleg egyenlege	M USD	-3 038	-5 049	-6400
Költségvetés egyenlege a GDP %-ában	%	0,4	1,4	0,3

Forrás: Fehérorosz Köztársaság Statisztikai Hivatala, Fehérorosz Köztársaság Nemzeti Bankja

A piacgazdaságra történő áttérés hivatalosan 1995-ben vette kezdetét, ugyanakkor a magántulajdon mérsékelt részesedése mellett, az árak állami szabályozásával, a legnagyobb vállalatok állami tulajdonlásával az állam gazdaságirányító szerepe meghatározó.

Az ország gazdaságát az elmúlt években a stabilitás és a folyamatos fejlődés jellemezte. A GDP átlagos éves növekedése 2000 óta megközelítette a 10%-ot. 2008-ban az ország GDP-je folyó áron meghaladta a 60 Mrd USD-t, az egy főre jutó GDP pedig 6 000 USD fölé emelkedett. A GDP ágazati megoszlása 2008-ban: ipar 28,1%, mezőgazdaság 8,4%, szolgáltatások 63,5%.

Jelentős részben a világgazdasági válság hatására 2009-ben a belorusz gazdaság évek óta tartó növekedési lendülete megtorpant, a GDP 0,2%-kal emelkedett. (Figyelembe véve az alkalmazott statisztikai technikákat, vagy például raktárkészletek hatalmas növekedését a valós visszaesés ennél lényegesen nagyobb lehetett). A 2009. évi ipari termelés indexe 2008-hoz viszonyítva 97,2%.

Az ipar meghatározó ágazata – a szovjet időkből örökölt szerkezet, tükrözve a saját nyersanyag hiányát is – a gépipar (teherautók, traktorok, mezőgazdasági gépek gyártása), elektrotechnika, vegyipar, építőanyag ipar.

Az ország viszonylag szegény ásványkincsekben, de gazdag építőipari alapanyagokban. A kőolaj-kitermelés megközelíti a 2 millió tonnát, ami csupán a fogyasztás hozzávetőleg 10%-át fedezi.

Az ország energiaellátása szinte teljes egészében az importált orosz földgázra és kőolajra támaszkodik. A szállítás egyelőre a világpiacinál jóval kedvezőbb feltételekkel (a világpiaci ár harmadáért-negyedéért) folyik, ugyanakkor 2006-tól kezdve végrehajtásra kerül egy árfelzárkóztatási program, melynek értelmében 2010-11-re ezen áraknak azonosaknak kell lenniük az európai átlagárakkal..

A mezőgazdaság tradicionálisan jelentős szerepet tölt be a nemzetgazdaságban. Fehéroroszországban meghatározó ágazat az állattenyésztés. Emellett a gabonatermés elérte a 10 millió tonnát 2008-ban. Az agrárágazat termékeinek piaci pozíciója jelentősen javult 2007-08-ban, szinte korlátlan mennyiségben voltak exportálhatóak elsősorban a FÁK országokba, azon belül is Oroszországba. Az export nagyságrendje esetenként már a hazai ellátást is megnehezítette.

A csernobili atomreaktor katasztrófája jelentős károkat okozott, az ország területének mintegy 21%-án következett be valamilyen mértékű nukleáris szennyeződés.

Az éves átlagos infláció 2006-07-ben még 10% alatt maradt, 2007 második felében áttörte a 10%-os határt, 2008-ban pedig már megközelítette a 15%-ot.

A munkanélküliség a hivatalos statisztikák szerint nem éri az 1%-ot.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Fehéroroszország külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M USD	- 2 617	- 4 418	-6 810	- 7 282
Export	M USD	19 734	24 275	32 571	21 282
Import	M USD	22 351	28 693	39 381	28 564
Szolgáltatások egyenlege	M USD	737,5	1 230,2	1 569,3	1 423,0
Export	M USD	2 400,8	3 263,8	4 187,1	3 490,4
Import	M USD	1 663,3	2 033,6	2 617,8	2 067,4

Forrás:Belorusz Nemzeti Bank

A Fehérorosz Köztársaság külkereskedelmi forgalma az elmúlt években dinamikusan emelkedett, 2003-07 között megduplázódott. 2009-ben a forgalom 55,2 Mrd USD volt, folyóáron 2008-hoz viszonyítva 29,9%-kal, az export 33%-kal, az import 27,1%-kal csökkent.

Az ország legfontosabb külkereskedelmi partnerei 2009-ben: Oroszország (47%), Hollandia (7,8%), Ukrajna (6%), Németország (6,4%), Lengyelország (3,2%), Egyesült Királyság (2,1 %), Kína (2,5 %), Lettország (3,6 %), Olaszország (1,8 %). Az Oroszországgal realizált külkereskedelmi forgalmának értéke 2009-ben 23,4 Mrd USD volt. Hazánk Fehéroroszország 20-22. legnagyobb külkereskedelmi partnere.

Meghatározó export termékek: kőolajszármazékok, traktorok, teherautók, műtrágyák, élelmiszerek.

Az import növekedésének üteme meghaladta az exportét, főleg amiatt, hogy az importált földgáz ára 2007-ben a kétszeresére, a kőolajé pedig 35%-kal emelkedett. A külkereskedelmi forgalom passzívuma 2009-ben elérte az 5,5 Mrd USD-t.

A szolgáltatások exportjának összértéke 2009-ben 3,4 Mrd USD volt, 17,3%-kal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A szolgáltatások importja 2 Mrd USD-t tett ki.

A 2007-09 években az összesített külkereskedelmi mérleg hiánya meghaladja a 10 Mrd USD-t. A kiesést egyelőre csak részben sikerült külső források bevonásával pótolni, ezért devizahiány alakult ki és a kormány importkorlátozó és devizaműveleteket korlátozó intézkedésekre kényszerül.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Fehéroroszország közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M USD	1 774	2 119	1 796
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M USD	4 508	6 627	8 423
Tőkebefektetés más országba	M USD	27,8	4,3	35,5
Tőkebefektetés állománya	M USD	46,3	50,6	86,1

Forrás: Fehérorosz Köztársaság Nemzeti Bankja

Fehéroroszországban a legnagyobb befektetők Oroszország, Svájc, Nagy Britannia, Ausztria, Ciprus és Németország.

II. MAGYARORSZÁG ÉS FEHÉROROSZORSZÁG BILATERÁLIS KAPCSOLATAI (KÜLKERESKEDELEM ÉS TŐKEÁRAMLÁS)

A magyar-fehérorosz külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	202,7	163,7	184,8	104,1	17,9	59,6
Élelmiszer, ital, dohány	17,5	14,6	-	-	17,5	14,6
Nyersanyagok	0,3	0,3	2,4	3,3	-2,1	-3,0
Energiahordozók	0,4	0,2	88,9	34,2	-88,5	-34,0
Feldolgozott termékek	120,8	94,5	60,1	47,4	60,7	47,1
Gépek, gépi berendezések	63,7	54,1	33,4	19,2	30,3	34,9

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben(%)

	INDEX (2008= 100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	80,8	56,3	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	83,0	0,0	8,8	-
Nyersanyagok	97,3	133,6	0,3	3,1
Energiahordozók	56,3	38,5	0,3	32,9
Feldolgozott termékek	78,2	78,9	57,7	45,5
Gépek, gépi berendezések	85,0	57,7	33,0	18,5

Forrás: KSH

A magyar-belorusz külkereskedelmi forgalom 2003-08 között a két és félszeresére emelkedett (153 M USD-ről 388 M USD-re). Ezen belül különösen kedvezően alakult kivitelünk, 35 M USD-ről 203 M USD-re nőtt. A világgazdasági válság komoly negatív hatást gyakorolt a magyar-belorusz áruforgalomra is, amely 2009-ben 267,7 M USD volt, 30,9%-kal, azaz 120 M USD-vel kevesebb, mint 2008-ban.

Exportunk 163,7 M USD-t tett ki, 19,2%-kal, azaz 39 M USD-vel csökkent. Importunk 104 M USD volt, a visszaesés mértéke 43,7%, azaz 80,7 M USD. A külkereskedelmi áruforgalom magyar aktívuma 59,7 M USD.

A magyar export közel 9%-a mezőgazdasági termék, élelmiszer, 57,6%-a feldolgozott termék, 33%-a a gép és berendezés. Exportunkban továbbra is meghatározó arányt képviselnek a gyógyszerek, mobiltelefonok, járművek, alkatrészek, állati takarmányok.

A válság ellenére is sikerült megőrizni egyes kulcstermékek esetében az elért erős piaci pozícióinkat és forgalmi nagyságrendet. Így például a magyar gyógyszerek exportja 46,7 M USD-t tett ki, csak 2,5 M USD-vel csökkent 2008-hoz viszonyítva. Ezzel a belorusz gyógyszerimporton belül a 3. helyet foglaljuk el (1. helyen Németország, a 2-on India található). Ugyancsak komoly piaci részesedéssel rendelkezünk a mobiltelefonok (Nokia) esetében is. 2009-ben 92 ezer darab készülék kiszállítására került sor, ezzel szintén a 3. helyet foglaljuk el a belorusz telefonimporton belül (1. Kína – 410 ezer db, 2. Románia – 105 ezer db).

A magyar importon belül 45,4%-ot képviselnek a feldolgozott termékek, 32% az energiahordozók és 18,4% a gépek, berendezések részesedése. Összetétele jelentősen megváltozott a korábbi évekhez viszonyítva, amikor az energiahordozók (kőolajszármazékok) aránya elérte az 50-60%-ot.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Fehéroroszország közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	0,4	0,4	-1,1
Fehéroroszország közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	2,4	3,0	3,0
Magyarország tőkebefektetése Fehéroroszországban	-2,1	0,0	-0,1
Magyarország tőkebefektetés-állománya Fehéroroszországban	-0,9	0,0	0,0

Forrás: MNB

Számottevő befektetésre a két ország között eddig nem került sor. A belorusz befektetések értéke Magyarországon 3 M EUR, a magyar befektetéseké Fehéroroszországban 900 ezer EUR. A Minszki Traktorgyár 2007-ben 1 M EUR ráfordítással kereskedelmi és szerviz központot hozott létre Horton, melynek további bővítését tervezi.